

Suvestinė redakcija nuo 2018-04-07 iki 2018-12-31

Įsakymas paskelbtas: TAR 2017-03-22, i. k. 2017-04718

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

**ĮSAKYMAS
DĖL ASBESTO ŠALINIMO VEIKSMŲ PLANO PATVIRTINIMO**

2017 m. kovo 22 d. Nr. D1-243
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 20 straipsnio 1 dalimi, atsižvelgdamas į Valstybės kontrolės 2015 m. gruodžio 31 d. valstybinio audito ataskaitos Nr. VA-P-20-2-17 „Asbesto turinčių gaminių šalinimas“ rekomendacijas,
t v i r t i n u Asbesto šalinimo veiksmų planą (pridedama).

Aplinkos ministras

Kęstutis Navickas

SUDERINTA

Lietuvos Respublikos
socialinės apsaugos ir darbo
ministerijos 2017 m. kovo 14 d.
raštu Nr. (12.2-54) SD-1489

SUDERINTA

Lietuvos Respublikos žemės ūkio
ministerijos 2017 m. vasario 8 d.
raštu Nr. 2D-479 (12.97)

SUDERINTA

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos
ministerijos 2017 m. vasario 3 d.
raštu Nr. (1.1.20-411)10-1029

ASBESTO ŠALINIMO VEIKSMŲ PLANAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Asbesto šalinimo veiksmų plano (toliau – Planas) paskirtis – nustatyti asbesto turinčių gaminių pašalinimo iš aplinkos ir asbesto turinčių atliekų tvarkymo organizavimo tikslus ir uždavinius, numatyti teisinės, organizacinės ir ekonominės priemonės, būtinas užsibrėžtiems tikslams pasiekti.

2. Plane vartojamos sąvokos apibrėžtos Aplinkos taršos asbestu prevencijos ir mažinimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. balandžio 17 d. įsakymu Nr. 154 „Dėl aplinkos taršos asbestu prevencijos ir mažinimo taisyklių patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme ir kituose atliekų tvarkymą reglamentuojančiuose teisės aktuose.

3. Plano įgyvendinimo priemonės bus vykdomos 2017–2020 metais.

II SKYRIUS ESAMOS BŪKLĖS ANALIZĖ

4. Nuo 1961 metų Lietuvoje asbestcemenčio gaminiams gaminti sunaudota apie 700 tūkst. tonų asbesto. 1990–2002 metais į Lietuvą kasmet buvo įvežama apie 3–4 tūkst. tonų asbesto. Didžioji dalis asbesto sunaudota šiferiui ir vamzdžiams gaminti, todėl jo yra beveik visuose tarybiniu laikotarpiu statytų pastatų stoguose, katilinėse, šiluminėse trasose. Ekspertų vertinimais, Lietuvoje gali būti sunaudota apie 1 mln. tonų asbestcemenčio gaminių, iš kurių apie 96 procentus sudaro šiferinė stogų danga. Visos asbesto atmainos pripažintos I kategorijos kancerogenais.

5. Įgyvendinant 1999 m. liepos 26 d. Komisijos direktyvos 1999/77/EB, šeštą kartą derinančios su technikos pažanga Tarybos direktyvos 76/769/EEB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su tam tikrų pavojingų medžiagų ir preparatų pardavimo ir naudojimo apribojimais, I priedą (asbestos) (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 24 tomas, p. 193), reikalavimus, į Lietuvą įvežti ir naudoti asbestą, taip pat visus jo turinčius gaminius uždrausta nuo 2005 m. sausio 1 d.

6. Savivaldybės neturi tikslių duomenų apie jų teritorijose esantį asbesto turinčių gaminių kiekį privačiuose ir viešosios paskirties pastatuose. Vadovaujantis apklausos metu savivaldybių pateiktais duomenimis, privačiuose pastatuose esantis asbesto turinčių gaminių kiekis yra apie 407 855,9 t; viešuose pastatuose – 62 901,7 t.

7. Valstybinės atliekų apskaitos duomenimis, 2013 metais sąvartynuose pašalinta apie 14 167 t, 2014 metais – 18 179 t, 2015 metais – 12 981 t asbesto turinčių gaminių atliekų.

8. Vadovaujantis Regionų atliekų tvarkymo centrų 2016 metų liepos mėnesį pateiktais duomenimis, asbesto turinčių gaminių atliekas Alytaus regione galima šalinti tik inertinių atliekų apdorojimo aikštelėje su asbesto šalinimo sekcija (likutinis pajėgumas – 41 864,661 t); Kauno regione asbesto turinčių gaminių atliekos šalinamos Lapių (likutinis pajėgumas – 9 480 t) ir Zabieliškių (likutinis pajėgumas – 3 726 t) regioniniuose sąvartynuose, fiziniai asmenys asbesto turinčių gaminių atliekas gali pristatyti į didelių gabaritų atliekų surinkimo aikšteles (toliau – DGASA); Klaipėdos regione asbesto turinčių gaminių atliekos priimamos Klaipėdos regioniniame sąvartyne (likutinis pajėgumas – 48 236,758 t); Marijampolės regione asbesto turinčių gaminių atliekos priimamos Didžiųjų ir specifinių atliekų surinkimo aikštelėse bei nepavojingų atliekų sąvartyne (likutinis pajėgumas – 3 436,180 t); Panevėžio regione asbesto turinčių gaminių atliekos

priimamos Panevėžio regioniniame sąvartyne (likutinis pajėgumas – 8 000 t), iš fizinių asmenų – DGASA; Šiaulių regione asbesto turinčių gaminių atliekos iš fizinių asmenų priimamos 8 DGASA ir viename rajoniniame atliekų priėmimo punkte, Šiaulių regioniniame nepavojingųjų atliekų sąvartyne (likutinis pajėgumas – 189 778,244 t) asbesto turinčios atliekos priimamos iš fizinių ir juridinių asmenų; Tauragės regione asbesto turinčių gaminių atliekos šalinamos asbesto atliekų šalinimo subsekcijoje (pajėgumas – 8 400 t), asbesto turinčių gaminių atliekos priimamos Tauragės, Jurbarko, Šilalės, Pagėgių didžiųjų atliekų surinkimo aikštelėse, laikinai asbesto turinčių gaminių atliekos laikomos Tauragės nepavojingųjų atliekų sąvartyne esančioje laikinoje asbesto laikymo aikštelėje; Telšių regione asbesto turinčių gaminių atliekos šalinamos šalia sąvartyno esančioje asbesto turinčių atliekų šalinimo aikštelėje (likutinis pajėgumas – 9 668,86 t), iš fizinių asmenų asbesto turinčių gaminių atliekos priimamos DGASA; Utenos regione asbesto turinčių gaminių atliekos priimamos į nepavojingųjų atliekų sąvartyną (likutinis pajėgumas – 7 367,450 t) ir Atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelėse; Vilniaus regione asbesto turinčių gaminių atliekos nepriimamos, Vilniaus regiono gyventojai neskatinami tinkamai atsikratyti asbesto turinčių gaminių atliekomis. Asbesto turinčias atliekas Lietuvoje tvarko ir privatūs atliekų tvarkytojai.

9. Įgyvendinant Daugiabučių namų modernizavimo programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 23 d. nutarimu Nr. 1213 „Dėl Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos patvirtinimo“, teikiama parama daugiabučių namų savininkams ir mažas pajamas gaunančioms šeimoms daugiabučiams namams modernizuoti (taip pat ir šių namų stogams kapitališkai remontuoti ar rekonstruoti). Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijoje, patvirtintoje 2007 m. balandžio 26 d. Komisijos sprendimu K(2007)1808, numatyta, siekiant padidinti pastatų energetinį efektyvumą ir sumažinti energijos vartojimą, Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos lėšomis finansuoti šilumos tiekimo tinklų ir sistemų modernizavimą, daugiabučių namų atnaujinimą probleminėse teritorijose ir viešojo naudojimo pastatų modernizavimą. Įgyvendinant šias energijos efektyvumo didinimo priemones, šalinami asbesto turintys gaminiai iš šilumos tinklų ir sistemų, daugiabučių namų ir viešojo naudojimo pastatų.

10. Gyvenamųjų namų asbestinės stogų dangos keitimui kaimo vietovėse parama teikiama pagal Žemės ūkio ministerijos įgyvendinamas Lietuvos kaimo plėtros programas. 2012–2014 m. buvo teikiama parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programą (Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2011 m. gruodžio 27 d. įsakymas Nr. 3D-943 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“ veiklą „Asbestinių stogų dangos keitimas“ įgyvendinimo planavimo būdu taisyklių patvirtinimo“), nuo 2015 m. parama teikiama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programą (Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015 m. vasario 25 d. įsakymas Nr. 3D-119 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ veiklos srities „Parama investicijoms į visų rūšių mažos apimties infrastruktūrą“ veiklos „Asbestinių stogų dangos keitimas“ įgyvendinimo 2015 metais taisyklių patvirtinimo“). Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – NMA) pateiktais duomenimis, 2007–2013 metais paraiškas gauti paramą Asbestinių stogų dangos keitimui pateikė 14 895 pareiškėjai, parama skirta 11 882 pareiškėjams gyvenamųjų namų asbestinės stogų dangos keitimui kaimo vietovėse (už 21 160 376 Eur). 2014–2020 metų laikotarpiui (iki 2016 m. pradžios) NMA gavo 17 766 paraiškas, 13 327 paramos gavėjams skirta 24 048 586 Eur.

11. Įgyvendinant Klimato kaitos specialiąją programą (toliau – Programa) teikiama parama fiziniams asmenims, norintiems atnaujinti individualius gyvenamuosius namus. Programos lėšomis gali būti finansuojamas ir stogo šiltinimas, ir naujo šlaitinio stogo įrengimas, įskaitant asbestinio stogo keitimą. Fiziniai asmenys kompensacines išmokas gauna, jeigu projekto įdiegtomis priemonėmis energijos suvartojimo sąnaudos sumažėjo ne mažiau kaip 20 proc. ir pasiekia energetinio naudingumo C klasę. Už Programos įgyvendinimą atsakingas Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūra.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-265](#), 2018-04-04, paskelbta TAR 2018-04-06, i. k. 2018-05464

III SKYRIUS

PLANO TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

12. Plano tikslai:

12.1. siekti, kad kuo daugiau asbesto turinčių gaminių būtų pašalinta iš aplinkos, teikiant prioritetą asbesto turinčių gaminių pašalinimui iš viešosios paskirties pastatų;

12.2. siekti, kad būtų sukurta infrastruktūra, reikalinga asbesto turinčių gaminių atliekų sutvarkymui.

13. Plano tikslams pasiekti numatomi uždaviniai:

13.1. tobulinti duomenų inventorizavimo ir pateikimo tvarką dėl aplinkoje esančių asbesto turinčių gaminių;

13.2. įvertinti esamus ir sukurti būtinus asbesto turinčių gaminių atliekų saugaus šalinimo pajėgumus;

13.3. skatinti asbesto turinčių gaminių atliekų surinkimo iš gyventojų infrastruktūros plėtrą ir (ar) sukūrimą kiekvienoje savivaldybėje;

13.4. identifikuoti asbesto turinčių gaminių šalinimo iš aplinkos ir asbesto turinčių gaminių atliekų tvarkymo finansavimo šaltinius;

13.5. didinti visuomenės informuotumą apie asbesto keliamą riziką visuomenės sveikatai, saugų elgesį su asbesto turinčiais gaminiais ir jų pašalinimo iš aplinkos galimybes.

IV SKYRIUS

LAUKIAMŲ PLANO PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO REZULTATAI

14. Patobulinus duomenų inventorizavimo ir pateikimo tvarką dėl aplinkoje esančių asbesto turinčių gaminių, bus žinomas realus aplinkoje esančių asbesto turinčių gaminių kiekis, o tai padės įgyvendinti jų pašalinimo iš aplinkos ir susidarančių atliekų tvarkymo strategiją.

15. Užtikrinus būtinus asbesto turinčių gaminių atliekų surinkimo ir šalinimo pajėgumus, padidės asbesto gaminių pašalinimas iš aplinkos.

16. Numačius asbesto turinčių gaminių atliekų tvarkymo finansavimo šaltinius, asmenys bus labiau skatinami saugiai šalinti asbesto turinčius gaminius iš aplinkos, padidės saugiai pašalintų ir sutvarkytų asbesto turinčių gaminių atliekų kiekis.

17. Peržiūrėti ir esant poreikiui atnaujinti regioniniai atliekų tvarkymo planai ir savivaldybių atliekų tvarkymo planai papildant juos nuostatomis dėl asbesto turinčių gaminių atliekų tvarkymo.

18. Įgyvendinus visuomenės informavimo ir švietimo priemones, pagerės visuomenės, asmenų, vykdančių asbesto turinčių gaminių šalinimo darbus, informavimas apie asbesto keliamą riziką visuomenės sveikatai, visuomenė išmoks saugiai elgtis su asbesto turinčiais gaminiais, dažniau naudosis kvalifikuotų įmonių, vykdančių asbesto šalinimo darbus, paslaugomis.

V SKYRIUS

PLANO ĮGYVENDINIMO VERTINIMO KRITERIJAI

19. Plano įgyvendinimo priemonių įvykdymą vertins už jų vykdymą atsakingos institucijos po kiekvienų kalendorinių metų pagal tokius kriterijus:

19.1. supaprastinta duomenų dėl asbesto turinčių gaminių kiekio viešojo naudojimo, gyvenamuosiuose ir kituose namų valdų ūkiniuose pastatuose teikimo tvarka (pakeistas teisės aktas, nustatantis asbesto turinčių gaminių inventorizacijos tvarką);

19.2. finansuotas asbesto turinčių gaminių šalinimo iš aplinkos ir asbesto turinčių gaminių atliekų tvarkymo projektų skaičius (projektų skaičius, vnt.);

19.3. asbesto turinčių gaminių atliekų surinkimo infrastruktūros plėtra (lyginamas 2016 m. ir kiekvienais Plano įgyvendinimo metais esamų asbesto turinčių gaminių atliekų surinkimo vietų, kurios priima iš fizinių asmenų asbesto turinčių gaminių atliekas, skaičius);

19.4. pašalintas asbesto turinčių gaminių atliekų kiekis (lyginamas 2016 m. ir kiekvienais Plano įgyvendinimo metais pašalintas vertinamų atliekų kiekis);

19.5. visuomenės informavimo apie asbesto keliamą riziką visuomenės sveikatai, saugų elgesį su asbesto turinčiais gaminiais ir jų šalinimo iš aplinkos, įgyvendintų priemonių kiekis (priemonių kiekis, vnt.).

VI SKYRIUS

PLANO FINANSAVIMAS IR ĮGYVENDINIMAS

20. Planas įgyvendinamas pagal ketveriems metams sudaromą priemonių planą, apimantį visų Plano tikslų ir uždavinių įgyvendinimo priemones. Kiekvienai priemonei skiriamas atsakingas vykdytojas, nurodomas įgyvendinimo laikotarpis.

21. Planas įgyvendinamas iš valstybės biudžeto asignavimų, Europos Sąjungos finansinės paramos fondų ir kitų lėšų.

22. Plano įgyvendinimą koordinuoja Aplinkos ministerija.

23. Įgyvendinant Planą dalyvauja Aplinkos ministerija, Aplinkos apsaugos agentūra, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūra, Žemės ūkio ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, regionų atliekų tvarkymo centrai, savivaldybės.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-265](#), 2018-04-04, paskelbta TAR 2018-04-06, i. k. 2018-05464

24. Plane numatytos priemonės įtraukiamos į metinius išvardytų institucijų veiklos planus.

25. Įgyvendinant Plano nuostatas siūloma dalyvauti asbesto gaminių pašalinimu iš aplinkos suinteresuotoms valstybinėms ir nevyriausybinėms organizacijoms, mokslo ir švietimo įstaigoms.

Asbesto šalinimo veiksmų planas
priedas

ASBESTO ŠALINIMO VEIKSMŲ PLANO ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS

Plano uždaviniai	Priemonės pavadinimas	Įvykdymo terminas	Atsakingi vykdytojai	Preliminarus lėšų šaltinis
1. Tobulinti duomenų inventorizavimo ir pateikimo tvarką dėl aplinkoje esančių asbesto turinčių gaminių	1.1. pakeisti LR aplinkos ministro įsakymu patvirtintą Asbesto turinčių gaminių inventorizacijos tvarkos aprašą supaprastinant duomenų teikimo tvarką savivaldybėms;	2017 m.	Aplinkos ministerija	-
	1.2. nustatyta tvarka teikti informaciją Aplinkos ministerijai arba jos įgaliotai institucijai apie asbesto turinčių gaminių kiekį viešosios paskirties ir privačiuose pastatuose	2017–2020 metai	Savivaldybės RATC	-
2. Įvertinti esamus ir sukurti būtinus asbesto turinčių gaminių atliekų saugaus šalinimo pajėgumus	įrengti asbesto šalinimo sekciją Vilniaus regione	2017 metai	Vilniaus RATC Vilniaus regiono savivaldybės	Savivaldybės lėšos Valstybės biudžeto asignavimai ar ES finansinės paramos fondai
3. Skatinti asbesto turinčių gaminių atliekų surinkimo iš gyventojų infrastruktūros plėtrą ir (ar) sukūrimą kiekvienoje savivaldybėje	3.1. užtikrinti, kad visos įrengtos DGASA priimtų asbesto turinčių gaminių atliekas iš fizinių asmenų;	2017–2018 metai	RATC Savivaldybės	-
	3.2. peržiūrėti ir, esant poreikiui, atnaujinti regioninius atliekų tvarkymo planus, savivaldybių atliekų tvarkymo planus, papildant juos nuostatomis dėl asbesto turinčių gaminių atliekų tvarkymo;	2017–2018 metai	RATC Savivaldybės	-
	3.3. įvertinti galimybes esant poreikiui didinti į DGASA priimamų asbesto turinčių gaminių atliekų kiekį	2017–2020 metai	RATC Savivaldybės	-

4. Identifikuoti asbesto turinčių gaminių šalinimo iš aplinkos ir asbesto turinčių gaminių atliekų tvarkymo finansavimo šaltinius	4.1. rengiant strateginius veiklos planus, prioritetą skirti asbesto gaminių turinčių viešojo naudojimo pastatų atnaujinimui ar rekonstrukcijai;	2017–2020 metai	Savivaldybės	-
	4.2. skirti dotacijas savivaldybėms asbesto turinčių gaminių atliekų transportavimui ir šalinimui iš gyvenamųjų ir viešosios paskirties pastatų;	2017–2020 metai	Aplinkos ministerija	Atliekų tvarkymo programa
	4.3. pagal kompetenciją užtikrinti pastatų savininkams visokeriopą paramą ir konsultacijas teisiniais, finansiniais, techniniais ir organizaciniais projektų įgyvendinimo klausimais;	2017-2020 metai	Aplinkos ministerija Žemės ūkio ministerija savivaldybės	-
	4.4. įgyvendinant Daugiabučių renovacijos programą, prioritetą teikti daugiabučiams namams, stogų sudėtyje turintiems asbesto gaminių	2017–2020 metai	Aplinkos ministerija	-
5. Didinti visuomenės informuotumą apie asbesto keliamą riziką visuomenės sveikatai, saugų elgesį su asbesto turinčiais gaminiais ir jų pašalinimo iš aplinkos galimybes	5.1. parengti ir platinti visuomenės informavimo ir švietimo reikmėms pritaikytą medžiagą (lankstinukus, plakatus, vaizdo (garso) reklaminius filmukus, straipsnius spaudoje, interneto svetainėje) apie asbesto keliamą riziką visuomenės sveikatai ir saugų elgesį su asbesto turinčiais gaminiais;	2017–2020 metai	Sveikatos apsaugos ministerija Aplinkos ministerija savivaldybės	Atliekų tvarkymo programa Savivaldybių lėšos
	5.2. teikti ir nuolat atnaujinti informaciją tinklalapyje apie saugų darbą su asbesto turinčiais gaminiais;	2017–2020 metai	Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos	-
	5.3. viešinti informaciją apie asbesto atliekas tvarkančias įmones Aplinkos ministerijos interneto puslapyje;	2017–2020 metai	Aplinkos ministerija	-
	5.4. viešai skelbti informaciją interneto puslapyje ir (ar) spaudoje apie asbesto gaminių turinčius viešosios paskirties pastatus savivaldybės teritorijoje	2017–2020 metai	Savivaldybės	-

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-265](#), 2018-04-04, paskelbta TAR 2018-04-06, i. k. 2018-05464

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymo Nr. D1-243 „Dėl Asbesto šalinimo veiksmų plano patvirtinimo“ pakeitimo